

To pa je državnopravna stranka*), ki se je po zastopnikih iz Češkega, Poljskega, Kranjskega, Štajarskega, Koroškega itd. lani 8. in 9. oktobra na Dunaju dogovorila in ustanovila ter se množi od dne do dne po vseh deželah. Kakor poveda že nje ime „državnopravna“ stranka, ima ona na svojem praporju zapisano besedo: „Pravico braniti“, in sicer brani jo vsakemu in na vse strani; brani torej tudi narodno pravico vsem stiskanim narodom. In ker brani pravico na vse strani, jo hoče braniti deželam kakor avstrijski državi in cesarju, kat. cerkvi ravno tako kakor drugovercem, ki uživajo v državi pravico svobodnega obstanka; pravico narodov ravno tako kakor posameznih rodbin.

Državnopravna stranka hoče združiti vse Avstrijance, katerim še pravica kaj velja, in s združeno močjo delati na to, da se uboga Avstrija izkoplje iz nadlog, v ktere njo je zamotal liberalizem brezverskih kričačev, ki posebno od Beustove dobe sem zvonec v Avstriji nosijo. Geslo državnopravne stranke je prelepa beseda cesarja Franca I.: „Justitia fundamentum regnorum“ — „pravica je podlaga državam!“ Odkar so politiki in državniki to načelo pozabili, propala je moč in veljava Avstrije, navstal je divji razpor ne le med različnimi narodi, nego tudi med soplemeniki vsacega naroda, ter je obstanek Avstrije v največji nevarnosti.

Kaj ne, dragi rojaki, da bi sreča za nas bila, če zmaga državnopravna stranka? Zmaga njena pomenja za Avstrijo federalizem na kršanski podlagi. K temu zamoremo pripomoči tudi mi, če ob prihodnjih volitvah take možé volimo, ki so istih misli kakor ta stranka. Kdor ljubi narod slovenski ter mu vsestranske sreče želi, se bo pridružil državnopravni stranki, in to iz prepričanja, da brez krščanstva ni sreče in blagra ne v državi, ne v srenjah, ne v rodbinah.

Gledé na vse to izrečemo brez ovinkov, da Slovencem drugih poslancev nikdar nasvetovali ne bomo kakor le takih, ki so iz prepričanja prijatelji državnopravne stranke v Avstriji. Le taki poslanci porošivo dajejo, da bodo tudi v narodnih terjatvah stanovitni in odločni, v tem ko je že marsikdo izmed izključljivo narodne stranke tudi v narodnem oziru mevža ali figamož postal. Vsled tega se hočemo štajarski Sloveni krepko držati državnopravne stranke nemških sodeležanov, ki bodo v Gradeu osnovali volilni odbor za Štajarsko, ki nam bo pomagal s tiskovinami v slovenskem jeziku brez vseh posebnih stroškov. Nasvetovani bodo kandidatje, ki tudi v narodnem oziru popolno zaupanje zaslužijo, za ktere toraj narodna stranka lahko dela, če

*) Vsem, posebno pa gg., delajočim pri pol. društvih, srčno priporočamo knjižico: „Kleiner pol. Katechismus der österr. Rechtspartei“, von V. Weiss-Starkenfels. Wien — Sartori. Velja samo 25 kr. Vred.

hoče. Najkrajši in najboljši sporazum med Slovenci bi toraj bil, da vsi brez razločka pristopijo k državnopravni stranki, in z njo napadejo skupnega sovražnika: nemško-liberalne centraliste! Rekosmo.

Gospodarske stvari.

O vinstvu,

ali kako se vino v kleti oskrbuje.

(Spisal Franjo Jančar.)

Kolikokrat se mora vino dolivati?

Zavreti mošt ali vino se vsakih 8 dni dolije, in sicer skozi 6 do 8 tjednov in to celó do pilike, ker še vedno vre; potem pa vsakih 14 dni; če se trdno ne zabije nego rahlo v piliko vpostavi. Tako se vino oskrbuje do drugega pretakanja. Po drugem pretakanju se tudi vino najbolje vsakih 14 dni doliva, razun če bi vetrovno vreme bilo, kajti veter vino zgane in vzdigne. Zadnjič tudi zadostuje, ako se vino vsak mesec enkrat dolije, posebno če je že stareje in je zimski čas. V obče je pravilo: sode vedno polne imeti; uzroki so nam že znani. Novo vino se tedaj vsak 8. dan, potem vsakih 14 dni polni; stareje tudi vsakih 14 dni ali saj vsak mesec enkrat, ali kakor prilžnost in potreba nanese in dopusti.

Tretje pretakanje.

V tretjič se vino pretaka meseca avgusta ali septembra, in se ravno tako izvršuje kakor drugo pretakanje. Tudi tisti sod, iz kterega smo skozi leto za druge sode polnež jemali, se mora pretočiti, dasi veliko vina v njem več ni. Zato se za tretje pretakanje po troje sodov dobro pripravi, ali saj dva sode, če se namesto tretjega sode kad rabi; tako ravnanje neverjetno pospešuje pretakanje in se konča kakor drugo. Tudi o tretjem pretakanju se vsakemu sodu žveplo vžge, preden se začne vino va-nj pretakati.

Kako se vino nad drožmi pretaka?

V sodu, v kterega se je o drugem pretakanju vse drožje vtilo, bo zdaj precej vina, ker se je drožje od februarja do avgusta lahko do trdega vsedlo. Tudi to vino se iztoči, in sicer najkrajše tako, kakor se drugo vino pretaka. Medena pipa se z mačličkom v dno zabije, in ko je škaf postavljen, se pipa odškrne. Iz začetka kvapijo droži skozi pipo v škaf, ker si vino zgoraj pot dolí ob dan do pipe dela, s tem pa droži pred seboj tišči; to le kratek čas traja, potem pa nagloma čisto vino priteče in do zadnjega maslica, ki je na površju droži, skozi pipo v škaf izteče. Ko čisto vino priteče, se mora brž drug škaf pod pipo djati, ináče je škoda na vinu, ki bi v droži teklo. Ako ni veliko droži v škaf prikvapilo, in

je koj vino priteklo, se zamore k nemu gostemu vinu vltiti, ki se je dobilo od prejšnjega pretakanja; tudi ostalo vino je prav unemu priliti, ker se za 3 ali 4 tjedne sopet sčisti. To vino je dobro in močno za domače ljudi, le po drožju ima nekoliko okus.

Zakaj so droži?

Iz droži se žganje kuha. Ker so pa droži pretrde in jako vsedene, se jim nekaj vode v vsak kotel prilije, predu se kuhajo, in jih je dobro pomešati. Kdor pa je droži koj po drugem pretakanji kahal, mu takrat ni treba bilo vode prilivati, ker so droži bile mehke in še z vinom zmešane; nakahal pa je več in boljšega žganja. Od 5 veder droži se dobi 18 do 22 bokalov prav dobrega žganja, ki se tudi za vraštvo rabi. Skuhane droži se sčasoma svinjam polagajo.

Koliko vina mine v prvem letu pri 100 vedrih vina?

Vsak sod ima v obče en škaaf droži; po takem je že droži 5 veder. Sto veder vina potrebuje 20 sodov s 5 vedri, vsak sod pa ima večidel en škaaf droži, torej vsi skupaj en sod ali 5 veder droži, ktere se večkrat ne dajo v en sod spraviti, ker je mošt ali novo vino in 20 bokalov prilite vode v njih. Ko so se namreč sodi o drugem pretakanju drožja oprostili, se je v vsak sod na droži en bokal vode vlil, s tem so se leže soda ločile, zganile in popolneje skozi piliko iztekale. Od tih droži smo sicer 100 bokalov drožinega vina dobili, ki pa ni zgolj vino, ker je 20 bokalov vode v njih, in je le za domačo rabo. Za to smo se lotili soda, v katerem je prikladno vino za doliv ali polnež. Ako tedaj pomislimo, koliko smo o trikratnem pretakanji, posebno ob drugem in tretjem, potem na polnež dosehdob vina porabili, nam nič ne ostane od 5 veder. Po takem se torej 20 veder slobodno računni, ki preminejo skozi eno leto ed tistega časa, ko smo 20 sodov napolnili, in do te dobe, ko smo vino v tretjič pretočili. Odsehdob se vendar nikakor toliko vina ne potrebuje, ne o pretakanji niti ne na doliv; kakih 50 bokalov zadostuje na doliv za ostalo vino.

Zemlja, ktero ljubijo razna sadna drevesa:

Jabelkovo drevo ljubi globoko močno ilovno, nekoliko vlažno, se ve da ne mokro ali močvirno zemljo. Pa tudi v sicer dobri kremanasti zemlji še rodi.

Hruškovo drevo ljubi bolj suho gorkejo zemljo.

Češnjjevo drevo stori naj bolj v suhi, nekoliko s peskom pomešani ilovici-glini.

Češplje stori skoro v vsakej zemlji.

Kostanj ljubi glinasto zemljo.

(„Gosp. List.“)

Domače zdravilo.

Kurja očesa na nogah hitro pa gotovo odpraviti, nasvetuje po lastni skušnji v „Novicah“ g. L. Abram nasleduje: Vzame se naj strok česnja, kteri se stolče in na kurje oko položi ter s cunjjo povije. Česenj mora vsaj 24 ur na kurjem očesu biti, dobro ga je enkrat premeniti. Čez malo dni se koža na prstu začne lupiti brez bolečin in s staro kožo zgine tudi kurje oko. — Pisatelj pravi, da se jih je po tem načinu popolnoma zuebil.

Dopisi.

Iz mariborske okolice, 5. maja. („Tagespoštna“ nemškutarjsko-liberalna baharija. — Kaj nemškutarji ob času volitev od slovenskih učiteljev zahtevajo in kako jih plačujejo.) — V „Tagespošti“ od 30. aprila, kteri se je že večkrat dokazalo da laže, pravi nekdo iz slovenske Bistrice, da hoče v mariborskem, konjiškem, slovenjegraškem, mareuberškem in slovensko-bistriškem okraju nebodigatreba g. Seidl v kmetskih občinah kandidirati, ter se hrusta, da bodo kmetje Seidlna in nikogar drugega volili. Dopisatelj je menda že pozabil, kako tesno je pri zadnji volitvi za deželni zbor že za Seidlna šlo, ki je le za par glasov zmagal in gotovo bi bil propal, ko bi nemčurji in nemškutarji v mariborskem in slovensko-bistriškem okraju nesramno lagali ne bili, češ, da se bo robota in desetina vpeljala, ako Seidl v deželni zbor ne pride. Kdor se te grde laži in očevidne sleparije še spominja, kdor še pozabil ni, da je v Kamnici g. Seidl šolo zaprl, naj bi otroci iz šole v procesiji v cerkvo ne šli, komur je še v spominu, kako surovo so se ob svojem času slovensko-bistriški nemškutarji obnašali, ki so Seidlnu v prid poštene Slovence pretepali; kdor vé, da je Seidl vselej med sovražniki Slovencev bil in ni besedice črhnil, naj bi se na deželne stroške Dravinja poravnala, kdor vse to vé, bo tudi pri volitvi Seidlnu — figo pokazal. Za Seidlna zamore glasovati le nevednež in pa tisti, komur za vero in blagor ljudstva mar ni. Za to menim, da se „Tagespoštni“ g. dopisatelj prerano bahá, ako celó piše, da ne bo Seidl nasprotnika imel; vse to se bo že še pokazalo, za zdaj nemškutarji le tiho bodite! —

Ker že o volitvah pišem, ne smem zamolčati, da nemškutarji ob času volitev od slovenskih gg. učiteljev zahtevajo, naj bi za nje delali. Tako je dobil v nekem okraju leta 1870 od nemškutarjev slovenski učitelj volilni oklic in karte za volilne može, naj bi od hiše do hiše letal, škornje trgal in nemškutarjskega kandidata R. kmetom za poslanca priporočeval. Nemškutar je popolnoma propal in trud je bil zastoj. Prosil je pozneje tisti g. učitelj, naj se mu nekaj podpore iz okr.